

Adventistiskolenes tillegg til Kunnskapsløftet 2020:

Overordnet del

Læreplan for KRLE (grunnskole)

Synliggjøringstillegg i andre fag



Adventistiskolene er åpne **for alle**. Derfor er det et mangfold av elever på Adventistkolenes elleve grunnskoler og Tyrifjord videregående skole. Elevene har ulike familiebakgrunn, religiøs og politisk tilhørighet og kommer fra et større geografisk område enn skolens nærmiljø. Sammenlagt er elevtallet på disse skolene rundt 950. Skolene er fordelt over hele landet fra Sandes lengst sør til Tromsø lengst nord.

Adventistiskolene ser på **skoledrift som et bidrag til samfunnet** og har det nest største internasjonale skolesystemet. Skolene spenner fra grunnutdanning til høyskoler og universiteter og består av et nettverk med mer enn 8 000 skoler. En del av disse skolene ble startet så tidlig som på slutten av 1800-tallet, også i Norge.

Adventistiskolene formidler **verdier for livet**. På grunnskolen har man ulike verditema som skolene fokuserer på gjennom hele skoleåret, som for eksempel respekt, kjærlighet, tålmodighet og selvkontroll. På Tyrifjord videregående skole jobber man aktivt med skolens motto; Kristentro, kunnskap og karakter.

Adventistiskolene er **godkjent etter privatskoleloven** og mottar statstilskudd. Det vil si at **skolepengene er lave**. På første trinn vil skolepenger og SFO-betaling tilsvare det man er vant til å betale for en barnehageplass.

Kristne friskolers forbund (KFF) har utarbeidet en overordnet del til kunnskapsløftet 2020, den inneholder også den overordnede delen i den offentlige læreplanen. Sammen med de fleste andre skolene i KFF følger Adventistiskolene denne overordnede læreplanen. I faget kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) på grunnskolen, følger Adventistsskolene en læreplan for faget, utarbeidet for og av de kristne friskolene i Norge. I kristendomsfaget på Tyrifjord videregående skole, følger man også læreplaner som er utarbeidet for og av kristne videregående skoler. Adventistiskolene følger ellers de offentlige læreplanene, men med et synliggjørings tillegg i de fleste fag.

Læreplandokumentene som avviker fra den offentlige læreplanen, finnes i dette heftet og er som en helhet godkjent av Utdanningsdirektoratet for Adventistiskolene 01.07.2020. Læreplanene og tilleggene er et arbeidsverktøy for de som gir opplæring i Adventistiskolene i Norge. Men heftet henvender seg også til foreldre, elever og andre som spør etter hvordan Adventistiskolene skiller seg ut fra den offentlige skolen.

Adventistkirkens skoleavdeling

LÆREPLAN FOR KRISTNE FRISKOLER

OVERORDNET DEL

Til bruk i kristne skoler som er godkjent etter friskolelovens §2-1 andre ledd bokstav a.
Godkjent av utdanningsdirektoratet 19. juni 2020.

A. Om overordnet del i læreplan for kristne friskoler

Forholdet til Kunnskapsløftets "Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen"

Kristne friskoler er opprettet for å gi hjelp til foreldre som ønsker en kristen oppdragelse og undervisning for sine barn, og for unge og voksne som ønsker en skolegang basert på et kristent livssyn. Skolene er åpne for alle og bygger på menneskerettighetene foreldrerett, religionsfrihet og samvittighetsfrihet (menneskerettsloven).

Dette dokumentet er godkjent til bruk for de skolene som har valgt å bruke læreplanverkets (Kunnskapsløftets) "Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen" og som vil understreke og synliggjøre hvordan forståelsen av dette blir preget av skolens kristne grunnlag (jfr forskrift til friskoleloven § 2A-2). Dokumentet inneholder både læreplanverkets overordnede del (pkt D) og en innledning til denne som setter den inn i en kristen ramme (pkt C).

Læreplanverket (pkt D nedenfor) henviser til opplæringslovens formålsparagraf. Friskolene er ikke forpliktet på denne, men på friskolelovens formålsparagraf. Verdiene i opplæringslovens formålsparagraf er ikke i strid med friskolelovens formålsparagraf eller kristne verdier generelt. Disse verdiene vil her bli satt inn i en overordnet kristen ramme.

B. Formålet med opplæringen i en kristen skole

Følgende to dokumenter presiserer en kristen friskoles formål:

B.1 Friskolelovens formålsparagraf

Formålet med denne lova er å medverke til at det kan opprettast og drivast private skolar, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei offentlege, jf. menneskerettsloven § 2 nr. 2.

Opplæringa ved skolar som blir godkjende etter lova her, skal ta sikte på:

- a) å utvikle personlegdommen, talentet og dei mentale og fysiske evnene til elevane,
- b) å utvikle respekt for menneskerettane, grunnleggjande fridommar og for dei prinsippa som pakta til Dei sameinte nasjonane vernar om,
- c) å utvikle respekt for foreldra og den kulturelle identiteten, språket og verdiane til eleven, for dei nasjonale verdiane i det landet der eleven bur, og respekt for kulturar som er ulike hans eller hennar eigen,
- d) å førebu eleven til eit ansvarleg liv i eit fritt samfunn i ei ånd av forståing, fred, toleranse, likestilling mellom kjønna og venskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper og personar som høyrer til urfolk,
- e) å fremje respekten for naturmiljøet.

Det skal leggjast vekt på å skape godt arbeidsmiljø og gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar og mellom skole og heim. Alle som er knytte til skolen, skal arbeide for å hindre at elevane kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.

B.2 Skolens vedtekter

I tillegg til friskolelovens formålsparagraf har hver skole sine vedtekter der skolens formål presiseres.

C. Skolens kristne grunnlag og konsekvenser av grunnlaget

C.1 Skolens kristne grunnlag

Kristne friskoler er et alternativ til offentlig skole og vil ha en tydeligere kristen forankring enn opplæringslovens bestemmelse om å "byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon" (oppl. § 1-1 andre ledd). Kristen gudstro og kristen etikk vil gjennomsyre skolens liv og innhold. Den overordnede delen i læreplanverket vil i disse skolene forstås ut fra det kristne livssyn som skolene bygger på og vil formidle, og de felles verdiene vil bli forstått og begrunnet ut fra dette. Det følgende er momenter i kristen tro som er viktige å ha med seg inn i forståelsen av læreplanverkets overordnede del.

- En overbevisning om at kristen tro uttrykker sannheten om den treenige Gud, verden, mennesket og fremtiden, slik den apostoliske trosbekjennelsen legger til grunn.
- Gud har skapt og opprettholder verden. Mennesket er ikke bare en del av naturen, det er i en særstilling som skapt i Guds bilde og til fellesskap med ham. Gud har gitt mennesket ansvar for å forvalte skaperverket.
- Hvert menneske er skapt som en integrert helhet av kropp, sjel og ånd, er villet og elsket av Gud og har en ukrenkelig verdi.
- Forholdet til Gud, medmennesker og verden ble ødelagt da mennesket vendte seg bort fra Gud. Jesu Kristi død og oppstandelse gjenopprettet dette forholdet og gir frelse og evig liv.
- Bibelen gir kunnskap om Gud og hans frelsesverk i Jesus Kristus. Dette er kunnskap som Gud har åpenbart og som vi ikke kan finne ut av oss selv.
- Kristen etikk er samfunnsbyggende og samfunnskritisk. Den har fokus på likeverd, nestekjærlighet, forvalteransvar og omsorg for de svake, og den setter rammer for rett og galt.

C.2 Konsekvenser av skolens kristne grunnlag

Ut fra skolens kristne grunnlag ønsker de kristne friskolene å understreke noen momenter som er viktige i forståelsen og praktiseringen av læreplanverkets overordnede del. Disse er ikke knyttet til bestemte formuleringer i læreplanverket, men til gjennomgående verdier og holdninger. Det gjelder både skolen som fellesskap og den enkelte ansatte som, i kraft av å være rollemodell, skal vise elevene skolens verdier i praksis. Lærernes engasjement for det skolen står for og vil formidle, påvirker elevenes interesse. Vi nevner seks momenter:

- Livssyn, enten det er religiøs tro eller et sekulært livssyn, er en grunnleggende del av menneskers identitet. Når skolen skal bidra til elevenes identitetsutvikling, vil trosdimensjonen

være viktig. Skolen påvirker ut fra kristen tro, både i undervisning, oppdragelse og forkynnelse, en påvirkning som skjer med respekt for hver enkelt elev, deres foreldre/foresatte og bakgrunn.

- Verdier vil alltid ha sin rot i et livssyn. Kristen tro og kristent livssyn har som fundament at Gud har åpenbart sannheten om seg selv og oss, og at Gud henvender seg til det enkelte individ. Dette preger forståelsen og praktiseringen av verdier som respekt, toleranse, trosfrihet og likeverd. Skolen ønsker å påvirke elevene til å søke sannhet og til å vise respekt for mennesker som tror og tenker annerledes. Elevene utfordres til å reflektere og gjøre egne valg.

– Etisk bevissthet og refleksjonsevne er viktig, men ikke tilstrekkelig. Erfaring viser at menneskene ikke alltid gjør det de vet er godt og rett, derfor er vanedannelse og holdningsdannelse også nødvendig og en del av skolens oppgave. Både holdningsdannelse og refleksjon vil ha utgangspunkt i kristen etikk. Skolen skal gi elevene et realistisk bilde av verden, der nestekjærighet kan fremelskes og egoisme og ondskap kan bekjempes.

- Forvalteransvaret er en del av Guds oppdrag til menneskene. Skolen skal skape bevissthet om bruk og vern av natur og ressurser og at menneskenes langsiktige behov og naturens egenverdi er viktige perspektiver. Skolen skal vise at forvalteransvaret er nært knyttet til rettferdig fordeling og hensynet til de som kommer etter oss.

- Kritisk tenkning skjer alltid ut fra et grunnsyn, vitenskapen og fornuften er ikke nøytrale. Det innebærer at på en kristen skole vil elevene lære å se etter livssynsmomenter som ligger til grunn for kunnskapen og også å bli bevisst grunnlaget for sin egen kritiske tenkning.

- Skolen skal legge til rette for at elevene kan oppleve at de har noe å bidra med ut fra den enkeltes gudgitte evner og til beste for fellesskapet. Skolen skal hjelpe elevene til å bli samfunnsborgere med fokus på hvordan de kan skape og ta vare på et samfunn som er godt for alle, også de svakeste, både individuelt og på samfunnsnivå.

D. Kunnskapsløftet. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Du finner innholdet i offentlig overordnet del på www.udir.no

KRLE-plan for kristne grunnskoler

Godkjent av Utdanningsdirektoratet 19. juni 2020

Innledning

Denne planen er godkjent av Udir til bruk i kristne friskoler som er godkjent etter friskolelovens § 2-1a. Planen er basert på timetallet i den offentlige KRLE-planen, men gir samtidig rom for ekstra fordypning for skoler med utvidet timetall.

Kristne grunnskoler er opprettet på grunnlag av foreldreretten, som en hjelp til foreldre og barn som ønsker en kristen oppdragelse, jfr. ØSK artikkel 13 pkt. 3 og 4. Faget er et av hovedmomentene i synliggjøringen av skolens kristne profil (jevnfør friskolelovforskriften § 2A-2), og faget vil bære preg av skolens kristne grunnsyn. Hovedvekten vil ligge på undervisning om kristendommen. Andre religioner og livssyn vil bli presentert ut fra sin egenart.

1.1. Fagets relevans og sentrale verdier

Faget KRLE skal gi innsikt i kristendommen som grunnlag for tro og rettesnor for livet og oppmuntre til tilhørighet i et kristent trosfellesskap. Grunnlaget for kristne skoler er en overbevisning om at kristen tro uttrykker sannheten om den treenige Gud, verden, mennesket og fremtiden. Faget gir innhold til denne overbevisningen.

Faget gir kunnskap og innsikt som bidrar til elevenes identitetsutvikling og gir grunnlag for valg av livsvei. KRLE er et sentralt fag for å forstå seg selv, andre og verden rundt seg. Gjennom kunnskap om ulike religioner og livssyn skal elevene utvikle evne til å leve i og med mangfold i samfunns- og arbeidslivet. KRLE skal bidra til gode vaner, gi øvelse i etisk refleksjon og bidra til å utvikle elevenes dømmekraft i hverdagen og i møte med samfunnsutfordringer. Trygghet på eget ståsted og innsikt i andre religioner og livssyn vil øke forståelse og respekt for andre og gi grunnlag for å delta i dialog og arbeid for å skape godt fungerende fellesskap.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. I KRLE behandles verdispørsmål på bakgrunn av kunnskap om og utforsking av kristen tro og etikk, samt kunnskap om andre religiøse og filosofiske tradisjoner og ideer. Elevene skal bli kjent med verdiene som skolen og samfunnet bygger på, og hvordan de er forankret i kristendommen og også kommer til uttrykk i andre religioner og livssyn. Faget skal bidra til å gi elevene innsikt i kristen og humanistisk arv og tradisjon – hva som har stått fast og hva som har endret seg gjennom historien. Faget skal gi elevene kunnskap om menneskerettighetene og bevissthet om menneskeverdet som grunnleggende verdi, og det skal legge til rette for gjensidig respekt, toleranse og demokratisk medvirkning.

Læreplanen i KRLE legger til rette for at i tillegg til kristendommen, kan jødedom, islam, buddhisme, hinduisme, sikhisme, nyreligiøsitet og livssynshumanisme behandles både enkeltvis og i sammenheng. Til sammen skal elevene bli kjent med bredden av religiøse og ikke-religiøse livssyn.

Kjerneelementer

Kunnskap om kristen tro og praksis

Faget skal gi kunnskap om kristen tro og kristne trosuttrykk gjennom bibelkunnskap, trosgrunnlag, kirkens historie og estetiske uttrykk og ved å bli kjent med kirkens liv. Elevene skal få opplæring i grunnleggende kristen etikk. Faget skal gi kunnskap om det som er felleskirkelig og det som er spesielt for det eller de trossamfunn som skolen er knyttet til.

Kjennskap til religioner og livssyn

Faget skal gi kunnskap om og forståelse for kristendom og andre religioner og livssyn lokalt, nasjonalt og globalt og på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sin egenart med vekt på det som er sentralt. Elevene skal få kunnskap om viktige forskjeller og likheter mellom grunnleggende trosposisjoner og lære å reflektere over eget og andres ståsted. Elevene skal også få innsikt i hvordan kristendom og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser og henger sammen med samfunnsendringer og kulturarv. Elevene skal bli kjent med mangfoldet av religioner og livssyn og med de ulike tradisjonenes indre mangfold. Faget skal gi grunnlag for refleksjon over majoritets-, minoritets- og urfolksperspektiver i Norge. Faget skal fremme respekt for enkeltmenneskets frie valg slik det er nedfelt i menneskerettighetene.

Utforsking av religioner og livssyn med ulike metoder

Elevene skal undersøke og utforske kristendom og andre religioner og livssyn som sammensatte fenomener gjennom bruk av varierte metoder. Forståelsen av kristen tro utdypes gjennom deltagelse i kristen praksis. Med utgangspunkt i et kristent livssyn utdypes og utfordres deres forståelse av religioner og livssyn gjennom analyse av og kritisk refleksjon over kilder, normer og definisjonsmakt, og også gjennom møter med troende mennesker og hellige skrifter. Kjennskap til ulike syn på og definisjoner av religioner og livssyn inngår i kjerneelementet og er vesentlig for å forstå og håndtere mangfold.

Utforsking av eksistensielle spørsmål og svar

Elevene skal få hjelp til å bli bevisst menneskesyn, virkelighetsforståelse og verdier som ligger bak egne og andres handlinger, holdninger og ytringer. Faget handler om hvordan Bibelens Gud har åpenbart seg og om ulike måter mennesker har nærmet seg spørsmål om mening, identitet og virkelighetsoppfatning gjennom religioner, livssyn, etikk og

filosofi. Faget skal gi rom for refleksjon, filosofisk samtale og undring ved å utforske eksistensielle spørsmål. Elevene skal også kunne forholde seg til spørsmål det er dyp uenighet om.

Kunne ta andres perspektiv

Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger i møte med andre gjennom innenfra- og utenfra-perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. På den måten skal faget bidra til at elevene utvikler interesse, forståelse og respekt for hverandre uavhengig av kulturell, sosial, religiøs eller livssynsmessig bakgrunn. Faget skal bidra til at elevene utvikler mangfoldskompetanse. Samiske perspektiver inngår. Temaer knyttet til kjønn og funksjonsevne inngår også.

Etisk refleksjon

Faget skal bidra til å utvikle forståelse for rett og galt, med normforankring i kristen tro og etikk. Undervisningen skal stimulere til kritisk tenkning om hva som er sant, rett og godt, og hvordan vi påvirkes av og påvirker samfunnet, naturen og menneskene rundt oss. Elevene skal kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål ved hjelp av kunnskap, egen erfaringsbakgrunn, evne til innlevelse og ulike etiske modeller og begreper. Gjennom deltagelse i prosjekter med fokus på å hjelpe og glede andre, oppøves gode holdninger og evne til innlevelse. Etisk refleksjon gir mulighet til å håndtere store og små spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter gir elevene redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I KRLE handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at elevene skal få utforske eksistensielle spørsmål og svar. Arbeidet med faget gir elevene kunnskap om menneskeverdet og hvordan dette forankres i ulike religioner og livssyn. Kristent menneskesyn gir fremtidshåp, det understreker alle menneskers verdi og at alle kan bety noe for andre, selv når de strever med å mestre livet. Faget bidrar til å utvikle elevenes evne til å reflektere over etiske spørsmål og problemstillinger som gjelder identitet, kjønn, seksualitet og psykisk helse, og setter dem i stand til å bygge fellesskap og ta ansvar for seg selv og andre.

Demokrati og medborgerskap

I KRLE handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at elevene skal delta i etisk refleksjon og få øvelse i å innta ulike perspektiver og å handle til det beste for sine medmennesker. KRLE bidrar til å styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn. Gjennom å delta i etisk refleksjon blir elevene i stand til å problematisere makt og utenforskap og til

å stille spørsmål ved gjengse normer. Faget forbereder elevene til å bli ansvarlige samfunnsborgere med fokus på empati, nestekjærlighet og solidaritet.

Bærekraftig utvikling

I KRLE handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene skal utforske eksistensielle spørsmål og delta i etisk refleksjon over naturen og menneskets plass i den, med utgangspunkt i menneskets forvalteransvar og troen på Gud som skaper og opprettholder. Dette innebærer at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og over hvordan de kan ta ansvarlige valg.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i KRLE innebærer å kunne lytte til, fortelle om, presentere og samtale om faglige emner, og å kunne argumentere for egne synspunkter og innta ulike perspektiver. Det innebærer å kunne føre samtaler om kristen tro og etikk og eksistensielle spørsmål. Muntlige ferdigheter innebærer også å bruke fagspesifikke begreper til å utforske, drøfte og reflektere over fagets kunnskapsområder. Muntlige ferdigheter innebærer dessuten å kunne uttrykke ulike meninger og argumentere for disse ved hjelp av filosofiske samtaleformer og filosofisk samhandling og refleksjon. Utviklingen av muntlige ferdigheter går fra å kunne samtale om et emne til å kunne presentere og drøfte komplekse faglige problemstillinger. Dette innebærer i økende grad å kunne bruke fagbegreper til å uttrykke og vurdere egen forståelse. Muntlige ferdigheter innebærer også å gradvis utvikle evnen til å lytte til andre.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i KRLE innebærer å kunne bruke skrift- og billedspråk til å kommunisere og til å utvikle kunnskap om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk. Ferdigheten omfatter også å kunne utforske ulike syn og argumentere for og imot ulike standpunkter. Det omfatter også å kunne bruke fagspesifikke begreper i skriftlig arbeid og å kunne vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster. Utviklingen av det å kunne skrive i faget går fra å kunne fortelle og beskrive til å kunne utforske faglige problemstillinger. Dette innebærer at elevene i skriftlige arbeider gradvis tar i bruk fagspesifikke begreper og ulike kilder for å utvikle kompetanse til å vurdere egen læring i arbeid med faglige tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve, forstå, tolke og reflektere over bibeltekster og andre kristne tekster, enkeltvis og i sammenheng. Det innebærer å kunne finne fram i Bibelen og gjøre rede for dens forskjellige typer tekster. Å kunne lese i KRLE innebærer også å oppleve og forstå andre religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter å reflektere over og tolke tekster, illustrasjoner, symboler og andre uttrykk. Videre innebærer det å sammenligne og systematisere informasjon og vurdere kilder kritisk. Utviklingen av det å kunne lese i KRLE går fra å kunne forstå innholdet i enkle tekster til å kunne analysere og vurdere form og innhold i komplekse tekster og se dem i en bredere sammenheng. Dette innebærer i økende grad å forstå fagbegreper og å kunne finne, bruke og vurdere ulike kilder til informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne bruke og forstå tidslinjer i møte med framstillinger av religioner og livssyn, med vekt på Bibelens historisitet og kirkens historie. Det innebærer også å forstå hvordan statistikk og tabeller kan brukes, inkludert statistisk materiale som omhandler kristendommens plass i samfunnet. Utviklingen av det å kunne regne i faget innebærer i økende grad å kunne forstå og reflektere over statistisk materiale og tabeller.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i KRLE innebærer å kunne innhente informasjon om religioner og livssyn fra digitale kilder og tolke og kritisk vurdere informasjonen. Det omfatter å kunne reflektere over hvordan digitale arenaer blir brukt til informasjon og påvirkning innen tro og livssyn. Digitale ferdigheter i KRLE innebærer også å kunne bruke digitale ressurser i eget skapende arbeid. Utviklingen av digitale ferdigheter i faget går fra å bruke enkle sammensetninger av tekst, lyd og bilder til å kunne lage og vurdere sammensatte digitale produkter for framstilling av faglige temaer. Digital dømmekraft utvikles gradvis gjennom økende grad av etisk refleksjon over hvordan digitale ressurser brukes.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

1

- utforske og beskrive kirke- og kristenliv lokalt og regionalt
- samtale om hvordan noen religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt

2

- utforske og presentere sentrale fortellinger fra GT og NT
- samtale om hvordan kristen tro kommer til uttrykk
- fortelle om Gud som skaper, Jesus som frelser og Den hellige ånd som hjelper

3

- samtale om sentrale fortellinger i noen religioner

4

- presentere kristne høytider og tradisjoner
- fortelle om høytider og estetiske uttrykk i noen religioner og livssyn

5

- utforske estetiske uttrykk i kristendommen og bruke noen kristne sanger og salmer

6

- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med kristendommen
- bruke enkle fagbegreper i arbeidet med noen religioner og livssyn

7

- skille mellom ulike kilder til kunnskap om kristendommen
- skille mellom ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn

8

- beskrive og samtale om ulike måter å leve sammen på i familie og samfunn ut fra kristen tro og etikk

9

- samarbeide med andre i filosofisk samtale

10

- identifisere og reflektere over etiske spørsmål ut fra kristen etikk

11

- utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk med basis i kristent forvalteransvar

12

- lytte til og sette seg inn i andres synspunkter, tanker, følelser og erfaringer og kunne dele egne meninger på en respektfull måte
- forberede og gjennomføre et prosjekt til glede for noen utenfor skolen

13

- samtale om hva menneskeverd, respekt og toleranse betyr og hva det innebærer for hvordan vi lever sammen

Undervisvurdering

Undervisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 1.–4. trinn når de formidler kunnskap om Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn fra nærmiljøet og omverdenen. Elevene viser og utvikler også kompetanse i KRLE når de undrer seg over og utforsker etiske og filosofiske spørsmål sammen med andre. Videre viser og utvikler de kompetanse ved å ta i bruk enkle fagbegreper.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, estetiske, praktiske, lekpregede og digitale måter å arbeide med KRLE-faget på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk.

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

1

- fortelle om kirkens tilblivelse og historie til og med reformasjonen
- presentere og samtale om kristen misjon
- fortelle om samisk religionshistorie
- fortelle om jødernes historie i Norge

2

- beskrive hovedpunkter i kristen tro
- fortelle om kirkens årsrytme og høytider i lys av frelseshistorien
- beskrive kirken som fellesskap, kirkens oppdrag og kirkens liv

3

- fortelle om sentrale rituelle praksiser og etiske normer fra noen religioner og livssyn

4

- gjøre rede for Bibelens oppbygning
- utforske sentrale fortellinger fra GT og fortellinger om Jesu liv og se dem i sammenheng
- utforske tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kristendommen
- utforske og sammenligne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om ulike religioner og livssyn

5

- utforske og samtale om ulike kristne trossamfunn
- samtale om mangfold innenfor noen religionssamfunn

6

- bruke fagbegreper i arbeidet med kristendommen
- bruke fagbegreper i arbeidet med religioner og livssyn

7

- gjøre rede for kristent syn på barn, familie og samliv
- samtale om syn på barn, familie og samliv i noen religioner og livssyn

8

- bruke filosofiske tenkemåter i samtale og undring

9

- gjøre rede for hovedinnholdet i kristen etikk
- planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen

10

- formidle etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien

11

- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer
- samtale om tro og livssyn som noe grunnleggende hos alle mennesker

12

- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid, med basis i kristen tro og etikk

13

- gjøre rede for hva menneskerettighetene innebærer for ytringsfrihet, religionsfrihet og religiøse minoriteters situasjon i Norge

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 5., 6. og 7. trinn når de undersøker og forstår kristen tro og etikk, andre religioner og livssyn og reflekterer over eksistensielle og etiske spørsmål. Kompetanse kommer fram når elevene viser innsikt i hvordan kristendommen og andre religioner og livssyn inngår i historiske prosesser nasjonalt. Videre viser og utvikler elevene kompetanse når de bruker sentrale begreper i faget. De viser og utvikler også kompetanse når de i samtaler og meningsbrytninger uttrykker egne meninger og viser at de kan ta ulike perspektiver.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, praktiske, og digitale måter å arbeide med KRLE-faget på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om og forståelse for kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk.

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

1

- utforske og presentere hovedtrekkene i den store bibelske fortellingen
- gjøre rede for og reflektere over sentrale momenter i kristen tro
- samtale om hva det vil si å være en kristen
- presentere kristendommens utbredelse i dag
- gjøre rede for sentrale trekk ved noen religioner og deres utbredelse i dag, inkludert samers og andre urfolks religioner

2

- gjøre rede for noen viktige hendelser i kristendommens historie fra reformasjonen til vår tid
- utforske og drøfte hvordan kristendom inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt
- undersøke og samtale om likheter og forskjeller og om fellesskap mellom ulike kristne trossamfunn
- utforske hvordan religioner inngår i historiske endringsprosesser globalt og nasjonalt

3

- gjøre rede for sentrale ideer fra livssynshumanisme og andre ikke-religiøse livssyn

4

- gjøre rede for religiøst mangfold og religiøse praksiser utenfor etablerte religionssamfunn

6

- bruke og drøfte fagbegreper i kristendommen
- drøfte kristendommens forhold til andre religioner og sekulære livssyn
- bruke og drøfte fagbegreper om religioner og livssyn

7

- gjøre rede for hvordan Bibelen er blitt til og reflektere over hvordan den blir brukt og hvilke spor den har satt i vår kultur
- sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om kristendommen
- sammenligne og vurdere kritisk ulike kilder til kunnskap om religioner og livssyn

8

- gjøre rede for et kristent menneskesyn og den kristne etikkens forankring
- gjøre rede for og reflektere over syn på kjønn og seksualitet i kristendom
- reflektere over ulike syn på kjønn og seksualitet i noen religioner og livssyn

9

- utforske og presentere hvordan elementer fra kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk i medier og kulturliv

11

- utforske etiske ideer fra sentrale skikkelser i filosofihistorien og anvende ideene til å drøfte aktuelle etiske spørsmål

12

- utforske andres perspektiv og håndtere uenighet og meningsbrytning

13

- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn, med basis i kristen tro og etikk
- planlegge og gjennomføre et prosjekt til glede for mennesker utenfor skolen

14

- identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon

15

- identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom, med basis i kristen tro og etikk og forvalteransvar

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i KRLE på 8., 9. og 10. trinn når de undersøker og forstår kristendommen, andre religioner og livssyn og reflekterer over eksistensielle og etiske spørsmål. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de anvender kunnskaper om kristendommen, andre religioner, livssyn og etikk i kjente og ukjente sammenhenger. Videre viser og utvikler de kompetanse når de bruker kilder på en kritisk måte, gjør rede for ulike standpunkter og reflekterer over spørsmål som det er stor uenighet om. Til sist viser og utvikler de kompetanse når de bruker og drøfter faglige begreper.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige, praktiske og digitale måter å arbeide med KRLE på. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i KRLE. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kunnskap om og forståelse for kristendommen, andre religioner, livssyn, etikk og filosofi.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i KRLE ved avslutningen av opplæringen etter 10. trinn. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i KRLE basert på kompetansen eleven har vist når eleven har brukt kunnskaper og ferdigheter i kombinasjon.

Vurderingsordning

10. trinn: Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Eksamensordningene i fagene skal sendes på høring og ferdigstilles senere.

Adventistkolenes synliggjøringstillegg godkjent av Udir 1. juli 2020

Grunnskole og gjennomgående fag VGO

Norsk

Tekstene som elevene møter i faget vil påvirke deres dannelse og identitetsutvikling, også på livssyns området. Mer eller mindre tydelig bærer tekstene med seg et grunnleggende syn på mennesket, samfunnet og meningen med livet. Utvikling av evne til kritisk tenkning vil innebære at elevene lærer å analysere hvilke normer og verdier som formidles, og å vurdere disse. Faget skal gi tilgang til tekster som gir dem positive forbilder, utvider deres horisont og skaper empati.

Bibelen og kristendommen generelt er grunnleggende i vår kultur. Bruk av tekster som gir innsikt i kristen tro og etikk, vil derfor være viktig for kulturforståelsen.

Gud har gitt mennesket evner til kommunikasjon og kreativitet. Faget skal ruste elevene til å bruke språket ansvarlig, til Guds ære og til tjeneste og glede for sine medmennesker, både individuelt og på samfunnsnivå.

Fremmedspråk

Alle mennesker er verdifulle, likeverdige, skapt av Gud til å kommunisere, samhandle og samarbeide. Det legges derfor vekt på det verdifulle i andre kulturers språklige, religiøse, sosiale og kulturelle tradisjoner. Å lære et fremmedspråk åpner en vei til forståelse og empati.

Elevene blir samtidig bevisstgjort den kristne kulturarv, sitt morsmål, og til å ta selvstendig stilling til verdier i egen og andres kulturtradisjon. Kunnskap om ulike religiøse høytider og viktige tradisjoner øker forståelse og interesse for andre språk og kulturer. Tjeneste og samarbeid er kristne idealer, og å snakke andre språk er derfor viktig enten man bor og arbeider i eget land, eller andre land.

Engelsk

I internasjonal kontekst er engelsk viktig for elevenes utvikling av en global identitet. Bevissthet om hvordan vi tolker verden er påvirket både av kulturen vår, og av verdisynet vårt. De kristne verdiene med vekt på menneskeverd og nestekjærlighet påvirker hvordan en kritisk ser og tolker bevegelser og hendelser i fortid, samtid og i fremtid.

Faget skaper åpenhet for nye mennesker og nye kulturer, både i Norge og utover i verden, gir engasjement og vekker ansvarsfølelse. Å kunne forstå og snakke et fremmedspråk som engelsk, er en måte å både utvide vår egen verden på og å vise andre respekt. Faget bidrar til å utruste elevene til å vise inkludering, gjestfrihet og nestekjærlighet, samt bevisstgjøring av hvordan språk kan være en brobygger i global sammenheng, både personlig og politisk, er viktig i faget. Dette er spesielt viktig med tanke på kristendommens ønske om å bygge broer mellom både mennesker og Gud.

Matematikk

Matematikken bygger på at universet er skapt med struktur og orden, men at det samtidig finnes grunnsetninger som godtas uten bevis. Det er et mål at arbeid med matematikk bidrar til undring og respekt for skaperverket og skaperen. Dette kan blant annet gjøres gjennom å studere estetiske uttrykk som mønstre, regler og former, og sammenhengen mellom ulike matematiske fagområder.

Matematikk er et språk Gud har gitt menneskene for å kunne forstå, beskrive og forvalte skaperverket. Kunnskap om matematikk kan brukes i tjeneste for Gud og medmennesker, og til å ta vare på naturen. Imidlertid kan matematiske framstillinger også misbrukes, og derfor er moralske og etiske perspektiver inkludert i undervisningen.

Matematikkundervisning er ofte knyttet til praktiske eksempler som bærer med seg verdier som påvirker elevene. Utvikling av evne til kritisk tenkning vil innebære at elevene lærer å identifisere og vurdere hvilke verdier som formidles. Dette kan oppnås ved å bruke eksempler som fremmer forvalteransvar, nestekjærlighet, giverglede, samt motvirker materialisme og overforbruk.

Naturfag

Naturfaget studerer og tolker fysiske observasjoner og årsakssammenhenger i sine paradigmer. Vitenskapen er i konstant endring og bevissthet omkring dette og synliggjøring av skillelinjene mellom hva naturvitenskapen kan si noe om (i dag), og hva den ikke kan undersøke er viktig å få fram for å ytterligere stimulere til undring og undersøkelser. Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, står mennesket i en særstilling i skaperverket. Kompetanse gjennom kritisk tenkning og refleksjon rundt gjeldende lovverk og temaer som prevensjon, abort og genteknologi er relevant å kunne presentere for elevene. Faget skal hjelpe elevene til å vurdere konsekvenser ved valgsituasjoner knyttet til liv og død. Det kristne forvalteransvaret for naturen, motiverer til å engasjere seg for å beskytte miljøet, og å gjenopprette balansen der skade allerede er gjort. For å ta vare på forvalteransvaret, må elevene ha god kunnskap om naturen. Elevene skal motiveres til å bruke sine evner og sin naturfaglige kompetanse til det beste for sine medmennesker og miljøet, både lokalt, globalt og i universet for øvrig. I forbindelse med

jordens opprinnelse skal elevene kunne se ulike oppfatninger og teorier om verdens tilblivelse i lys av naturvitenskapelige forklaringsmodeller.

Samfunnsfag, samfunnskunnskap, historie og geografi

Fagene skal medvirke til at elevene utvikler bevissthet om at menneskene inngår i en sosial- så vel som en historisk og religiøs sammenheng. Undervisningen vil ta utgangspunkt i en bibelsk forståelse av samfunnet basert på en virkelighetsoppfatning og et menneskesyn som sier at Gud har skapt verden, holder den oppe og er aktiv i menneskenes liv. Han ønsker at menneskene gjennom sine handlinger skal være aktive medspillere i den planen han har for samfunnet.

Faget skal også gi elevene innføring i Bibelens virkelighetsoppfatning og historieførståelse. Her presenterer Gud seg selv som en person som har interesse for, og som deltar i menneskers liv og historiens utvikling. Det understrekes at Bibelens beretning om menneskets opprinnelse framstiller kjønnene som likeverdige samarbeidspartnere. Overformynderi og statusforskjell mellom kjønnene er skapt av mennesker til ulike tider og kulturer.

Elevene skal få kunnskap om religionens påvirkning på etiske holdninger, sosiale strukturer og lover, og spesielt hvordan kristen tro, tanke og vane har preget utviklingen i Norge.

Vitenskapens metoder er begrenset i noen sammenhenger, og kan derfor ikke gi svar på alle spørsmål og utfordringer som mennesket møter. I forbindelse med jordens opprinnelse skal elevene kunne sammenligne og drøfte ulike forklaringsmodeller.

Kroppsøving

Gud har satt mennesket til å forvalte skaperverket. Mennesket ble skapt i Guds bilde, ulike og unike. Kroppen er en verdifull del av skaperverket. En grunnleggende verdi i faget er nestekjærlighet som skal gjennomsyre alle idretter og aktiviteter. Verdien skal også inspirere elevene til å ta vare på sin egen kropp og helse, egenverd og integritet. Læring skal skje gjennom fysiske aktiviteter som gir muligheter uavhengig av personlige begrensninger og utfordringer.

Ved hjelp av de åtte helsenøklerne: Frisk luft, rent vann, mosjon, sollys, sunn mat, måtehold, hvile og gode relasjoner skal elevene lære å ta vare på hele mennesket ut ifra den bibelske tanken om at kroppen er «et tempel for Gud», for å forebygge psykiske og fysiske sykdommer.

Faget skal arbeide for å gjøre elevene utholdende, arbeidsføre og målbevisste til å leve et sunt liv. Samspill i lek og idrett legger til rette for fellesopplevelser. Utøvelse av fair-play begrepet gir elevene anledning til å vise omsorg og utvikle rettferdighetssans. Ved å oppmuntre hverandre kan utfoldelse, mestring og selvfølelse styrkes og utvikles.

Undervisningen må gjerne foregå utendørs, for å fremme glede og samspill med naturen, og formidle menneskets forvalteransvar.

Mat og helse

I et kristent perspektiv henter Mat og helse sin begrunnelse i at Gud er skaperen, livgiveren og opprettholderen. Faget skal bidra til at elevene får en helhetlig forståelse av folkehelse som omfatter omsorg for individer og grupper. Bærekraftige prinsipper er viktige for å kunne ivareta forvalteransvaret mennesker har for naturen, og for å bidra til et godt samfunn hvor nestekjærlighet er sentralt. Adventistkirkens helsenkler vil derfor vektlegges: Frisk luft, rent vann, mosjon, sollys, godt kosthold, måtehold, hvile og gode relasjoner. Helsenøkkelene «gode relasjoner» inkluderer kunnskaper om en sunn tro som respekterer andre menneskers frie valg og som ikke er undertrykkende. Ut fra Den gylne regel vil også konsekvensvurdering ved rusmiddelbruk bli vektlagt. Det kristne forvalteransvaret skal ses i sammenheng med matproduksjon, dyrevelferd, forbruk og miljø (lokalt og globalt), samt fordeling av goder og matsvinn.

Elever i grunnskolen vil gjennom teori og praksis bli presentert for et sunt og balansert vegetarisk kosthold i tillegg til mattradisjoner i ulike kulturer.. Faget Mat og helse har også en etisk dimensjon. I kristen tekning er det naturlig at det skapes takknemlighet for maten og de helsetjenestene vi har i Norge.

Musikk

Faget tar utgangspunkt i at Gud har skapt mennesket med evner til å sanse, forstå og uttrykke seg gjennom musikk. Musikalsk samhandling bygger broer mellom mennesker og utvikler musikkglede som kan spres til medmennesker i alle aldre. Musikk kan uttrykke nestekjærlighet, lindre smerte og sorg, trøste og oppmuntre. Å framføre musikk kan være en form for kommunikasjon mellom Gud og mennesker, samt kan uttrykke takknemlighet.

Musikkfaget skal fortrinnsvis reflektere den kristne kulturarven gjennom tidene.. Dette ekskluderer likevel ikke andre kulturer- og tradisjoners musikalske uttrykk, eksempelvis samisk musikk. Skolens verdier skal komme til uttrykk i musikalske fremføringer.

Faget skal gjøre elevene i stand til å vurdere musikkens innhold, oppbygging og virkemidler, samt virkning og respons hos mennesket ut i fra skolens etiske kriterier. Musikk taler til følelser, og kommuniserer på et annet plan enn det bevisste, og oppleves individuelt. Slik kan musikkfaget utvikle både glede, toleranse og respekt for personlige forskjeller og ulike overbevisninger.

Kunst og håndverk

Faget skal bidra til å gi kunnskap, forståelse og ansvarsfølelse for de ressurser mennesket er satt til å forvalte og bruke. Det kristne idealet fordrer at kreative evner skal

brukes til Guds ære, til nytte og glede for samfunnet rundt oss, samt kan gi den enkelte kunstneriske opplevelser.

Kunst og håndverk har vært viktig for tidligere generasjoner. Å sette praktiske og kunstneriske ideer ut i livet gir ærefrykt og respekt for naturen og skaperverket, og gir mestringsglede. Å vise respekt for eget og andres arbeid, samt oppfordre og lære hvordan gjenbruk kan redusere overforbruk i samfunnet, er viktige verdier i adventistisk tankegang.

Adventistiskolene samarbeider med bistandsorganisasjonen ADRA Norge, som jobber med å gi utdanning i seks av verdens fattigste land: Sør-Sudan, Etiopia, Somalia, Niger, Mali og Myanmar. Utdanning er en rettighet for alle barn, og nøkkelen til all positiv samfunnsbygging. Hver høst starter Adventistiskolene skoleåret med å delta i ADRA's Hjelpeaksjon. Gjennom dette handlingsalternativet er elevene aktive medborgere i en global verden.



